

Sygn. akt I ACz 695/12

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Dariusz Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2012 r.

na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa **G. W.**

przeciwko (...) **spółce prawa cypryjskiego z siedzibą w L. i Syndykowi Masy Upadłości (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej**

o stwierdzenie nieważności umowy

na skutek zażalenia **powoda**

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 13 sierpnia 2012 r., sygn. akt I C 1046/12

p o s t a n a w i a:

I. **zmienić** zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnić powoda G. W. od uiszczenia wpisu od pozwu w 1/2 części,

II. **oddalić** zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 lipca 2012r. skierowanym przeciwko (...) i Syndykowi Masy Upadłości spółki (...) Spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej, powód G. W. domagał się stwierdzenia nieważności umowy sprzedaży udziałów w spółce (...) Spółka z o.o. zawartej w dniu 12 maja 2011r.

Jednocześnie wnosił o zwolnienie go z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w 1/2 części, oświadczając, że nie jest w stanie ponieść opłaty sądowej od pozwu w większym zakresie bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i rodziny.

Do wniosku o udzielenie zwolnienia powód dołączył oświadczenie o stanie rodzinnym, majątkowym i wysokości dochodów.

Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie w całości oddalił wniosek powoda o udzielenie zwolnienia od kosztów sądowych.

Na podstawie oświadczenia złożonego przez powoda Sąd ustalił, że powód pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z czwórką dorosłych dzieci oraz małoletnią córką. Uzyskuje dochód w wysokości 5000 zł miesięcznie. Jest właścicielem udziałów w spółkach prawa handlowego i akcji kapitałowych które jednak zostały zajęte przez komornika.

W oparciu o takie ustalenia Sąd Okręgowy ocenił, że powód nie jest osobą ubogą, która wymaga pomocy socjalnej Państwa, a przede wszystkim taki charakter ma pełnić instytucja zwolnienia od kosztów sądowych. Sąd ocenił, że treść złożonego przez powoda oświadczenia jest lakoniczna, zwłaszcza w zakresie twierdzeń o niemożności realizowania zobowiązań z powodu nierozliczeni się z powodem jego kontrahentów. Sąd Okręgowy ocenił, że nie jest dopuszczalne udzielenie powodowi zwolnienia w zakresie kosztów sądowych, co których nie powstał jeszcze obowiązek ich poniesienia.

Postanowienie Sądu I instancji zaskarżył w całości zażaleniem powód, zarzucając naruszenie art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez nie wzgl. Dnienie wniosku o częściowe zwolnienie powoda od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sytuacji gdy z treści oświadczenia złożonego przez powoda wynika, że istnieją podstawy do udzielenia zwolnienia ponieważ powód nie jest w stanie ponieść kosztów bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i rodziny.

Wskazując na powyższe skarżący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku powoda o udzielenie zwolnienia od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podnosił, że Sąd I instancji wyprowadził błędne wnioski na podstawie błędnej oceny sytuacji materialnej powoda. Zarzucił, że w przeszłości był prężnie działającym przedsiębiorcą, jednak na skutek nadzwyczajnej zapaści finansowej wynikającej głównie z nielojalności kontrahentów, działalność gospodarcza powoda przestała przynosić dochody.

Dodatkowo powód powołał się na okoliczność, że kiedy wystąpił z identycznym żądaniem w styczniu 2012r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie udzielił powodowi w sprawie sygnatura akt I C 72/12 zwolnienia od obowiązku uiszczenia 1/2 opłaty sądowej od pozwu.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając zażalenie powoda zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione ale tylko częściowo, a mianowicie w zakresie w jakim Sąd I instancji odmówił udzielenia powodowi zwolnienia od obowiązku uiszczenia 1/2 części opłaty sądowej od pozwu.

Zasadą postępowania sądowego w sprawach cywilnych jest, że postępowanie sądowe jest odpłatne, a koszty sądowe ponosi strona, która inicjuje czynności związane z opłatami lub wydatkami (art. 2 ust 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Pomoc Państwa w postaci przyznania stronom możliwości ubiegania się o zwolnienie od obowiązku wynikającego ze wskazanego przepisu jest wyrazem nie tylko zabezpieczenia społecznego ale przede wszystkim gwarancji praw obywatelskich wynikających z art. 45 Konstytucji R.P. Zatem rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd zobowiązany jest kierując się gwarancjami praw obywatelskich zawartymi w Konstytucji tak ukształtować zakres obowiązków fiskalnych strony, aby umożliwić stronie dostęp do sądu (podobnie NSA w Warszawie w sprawie II GZ 460/11). Sąd Okręgowy rozpoznając wniosek nie do końca kierował się wskazanymi zasadami jak również zasadami dotyczącymi stosowania art. 102 ust. 1 i 2 u.k.s.c.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 u.k.s.c. podstawą do udzielenia zwolnienia od kosztów sądowych jest złożenie przez stronę ubiegającą się o zwolnienie z obowiązku uiszczenia kosztów oświadczenia o niemożności ich poniesienia. Z formalnego punktu widzenia treść takiego oświadczenia podlega ocenie sądu w stosunku do sytuacji majątkowej, rodzinnej ubiegającego się o zwolnienie, wynikającej ze złożonego w tym zakresie oświadczenia o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c.

Z treści oświadczenia złożonego przez powoda wynika, że nie dysponuje kwotą wymaganą tytułem pełnego wpisu od pozwu wynoszącego w niniejszej sprawie 100 000 zł. Sąd Okręgowy ocenił pomimo takiej treści oświadczenia powoda,

że z uwagi na szeroki zakres interesów prowadzonych przez powoda i znaczną wartość zaangażowanych środków oświadczenie G. W. jest niewiarygodne z uwagi na jego lakoniczność.

Taka argumentacja Sądu I instancji w ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest prawidłowa z uwagi na treść przepisów art. 102 ust. 2 i 3 u.k.s.c., które w razie stwierdzenia niekompletności danych, które w ocenie Sądu wymagane są do oceny wniosku albo nierzetelności złożonego oświadczenia wymagają ze strony Sądu podjęcia odpowiedniej akcji, której uruchomienie pozwala na zobiektywizowanie twierdzeń osoby wnioskującej o udzielenie zwolnienia.

Sąd Apelacyjny zauważa, że niezależnie od powyższych gwarancji dających możliwość weryfikacji oświadczeń o stanie majątkowym i wysokości dochodów, nawet w przypadku udzielenia zwolnienia na podstawie nieprawdziwych danych istnieje w tym zakresie możliwość zmiany rozstrzygnięcia po wszczęciu postępowania w trybie art. 109 ust. 1 u.k.s.c. i zaistnienia przesłanek z art. 110 u.k.s.c. a konsekwencją tego jest powstanie obowiązku uiszczenia wszystkich opłat i wydatków.

W omawianej sytuacji należało zgodzić się z zarzutami skarżącego, że w zakresie w jakim Sąd I instancji ocenił, wbrew oświadczeniu powoda i bez przeprowadzenia stosownego postępowania, że powód posiada środki na uiszczenie opłaty sądowej nie wskazując przy tym jakie są to środki i jakie jest ich źródło, naruszył przepis art. 102 ust. 1 u.k.s.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego dla oceny zasadności zażalenia powoda nie jest bez znaczenia okoliczność, że możliwość uiszczenia przez G. W. pełnej opłaty była już przedmiotem oceny Sądu Okręgowego i Apelacyjnego w sprawie I C 72/12. Analizując sytuację G. W. w tamtym czasie Sądy doszły do przekonania, że istnieje uzasadniona podstawa do udzielenia zwolnienia od obowiązku uiszczenia 1/2 opłaty sądowej od pozwu. Analiza treści aktualnie złożonego przez G. W. oświadczenia wskazuje, że znajduje się on w gorszej sytuacji majątkowej. Sąd Apelacyjny zauważa, że pomimo udzielenia częściowego zwolnienia od obowiązku uiszczenia opłaty G. W. w sprawie I C 72/12 nie uiszczył opłaty sądowej, co stanowiło podstawę do zwrotu pozwu. Obecnie ponownie występując z tym samym żądaniem powód uiszczył opłatę sądową od pozwu odpowiadającą połowie wpisu. Nie można zatem czynić powodowi zarzutu, że nie przygotował się finansowo do prowadzenia procesu. Z drugiej strony powód działając w zaufaniu do organu państwowego jakim jest Sąd miał prawo oczekiwać, że przy ocenie wniosku o udzielenie zwolnienia od kosztów sądowych zachowane zostaną jednolite kryteria tej oceny.

Konsekwencją powyższych rozważań jest ustalenie przez Sąd Apelacyjny, że powód spełnia przesłanki do udzielenia częściowego zwolnienia od kosztów sądowych w zakresie 1/2 opłaty od pozwu. Taka ocena stanowiła podstawę do częściowego uwzględnienia zażalenia powoda przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

Natomiast brak jest uzasadnienia do podzielenia przez Sąd Apelacyjny dalej idących zarzutów, a w konsekwencji uwzględnienia zażalenia w całości.

Na obecnym etapie postępowania nie da się przesądzić jakie koszty sądowe poniesie powód w związku z dochodzonym roszczeniem. Dlatego słusznie ocenił Sąd Okręgowy, że w tym zakresie wniosek powoda jest nieuzasadniony.

Z tego też względu zażalenie powoda w pozostałym zakresie należało oddalić na podstawie art. 385 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

(...)

(...)A.. W Z.

R. (...)